ĢENERĀLADVOKĀTA ĪVA BOTA [*YVES BOT*] SECINĀJUMI,

sniegti 2009. gada 6. oktobrī [1]

1. Šī tiesvedība par valsts pienākumu neizpildi ir par to, ka Čehijas Republika nav transponējusi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/41/EK [2].

2. Direktīvas 2003/41 mērķis ir atvieglot arodpensijas institūciju darbības veikšanu tajās dalībvalstīs, kas nav to dibināšanas valsts. Tādēļ tajā ir paredzētas piesardzīgas un stingras normas, lai aizsargātu saņēmējus, kuriem no šīm institūcijām ir jāsaņem maksājumi. Tomēr Direktīvā 2003/41 netiek apšaubīta dalībvalstu kompetence brīvi organizēt savas pensiju sistēmas.

3. Lai izpildītu šīs direktīvas noteikumus, Čehijas Republika pieņēma normas, ar kurām citās dalībvalstīs dibinātām arodpensijas institūcijām atļauj sniegt pakalpojumus tās teritorijā un tajā dibinātiem uzņēmumiem ļauj saņemt šos pakalpojumus. Turpretī tā netransponēja šīs direktīvas noteikumus, kuri noteica šo institūciju piederības valsts pienākumus, jo tās teritorijā arodpensijas institūcijas nepastāv un šāda transponēšana apdraudētu tās pensiju sistēmas organizāciju.

4. Eiropas Kopienu Komisija uzskata, ka Čehijas Republikas argumentācija nav pamatota un lūdz Tiesu konstatēt, ka šī dalībvalsts nav izpildījusi savus pienākumus, jo tā nav transponējusi vairākus Direktīvas 2003/41 noteikumus.

5. Es uzskatu, ka Komisijas prasība ir pamatota. Šajos secinājumos es paskaidrošu, ka Direktīvas 2003/41 noteikumi, ar kuriem tiek paredzēti pienākumi dalībvalstīm — arodpensijas iestāžu piederības valstīm, neregulē šādu institūciju lomu un funkcijas šo valstu sistēmā. No tā es secinu, ka pilnīga šīs direktīvas transponēšana nekādā veidā neapdraud Čehijas Republikas pensiju sistēmas organizēšanu. Turpinājumā es atgādināšu, ka

1 — Oriģinālvaloda — franču.

2 — 2003. gada 3. jūnija Direktīva par papildpensijas [arodpensijas] kapitāla uzkrāšanas institūciju darbību un uzraudzību (OV L 235, 10. lpp.).

atbilstoši judikatūrai tas, ka dalībvalstī nepastāv tāda darbība, kuru regulē direktīva, neatbrīvo šo valsti no direktīvas transponēšanas, un apgalvošu, ka šī judikatūra ir piemērojama šajā lietā.

8. Tomēr Direktīvas 2003/41 preambulas devītajā apsvērumā ir norādīts, ka tā neapšauba dalībvalstu tiesības organizēt savu pensiju sistēmu un it īpaši attiecībā uz otro līmeni — katras dalībvalsts tiesības definēt dažādo institūciju, kas nodrošina arodpensijas kapitāla izmaksas, lomu un uzdevumus [6].

I — Direktīva 2003/41

9. Direktīvas 2003/41 noteikumi, kuriem ir nozīme šajā lietā, attiecas uz tās piemērošanas jomu, arodpensijas institūciju darbības īstenošanas nosacījumiem un to īpašo pārrobežu darbības sistēmu.

6. Arodpensijas institūcijas tiek ietvertas dalībvalstu pensiju sistēmu organizācijas tā saucamajā "otrajā līmenī" [3].

1) Direktīvas 2003/41 piemērošanas joma

7. Direktīvas 2003/41 mērķis ir ļaut šīm institūcijām sniegt savus pakalpojumus citās dalībvalstīs [4]. Atbilstoši šīs direktīvas preambulas sestajam apsvērumam tā ir pirmais solis ceļā uz arodpensiju sistēmas iekšējā tirgus organizēšanu. Tādēļ tajā ir paredzētas piesardzīgas un stingras normas attiecībā uz arodpensijas institūciju darbību un darbības nosacījumiem, lai garantētu augstu drošības pakāpi nākamajiem pensionāriem, kuri saņems pensiju no šīm institūcijām [5].

10. Direktīvas 2003/41 2., 3. un 6. pantā imperatīvā veidā ir definētas institūcijas, kurām šī direktīva ir piemērojama un kurām — nē.

3 — Pirmais līmenis ietver obligātās sistēmas atkarībā no to sadales. Trešais līmenis ietver individuālos līgumus, piemēram, dzīvības apdrošināšanu.

4 — Preambulas sestais, astotais un trīsdesmit sestais apsvērums.

5 — Preambulas septītais un divdesmitais apsvērums.

6 — Preambulas devītais apsvērums ir izteikts šādi:
"Saskaņā ar subsidiaritātes principu dalībvalstīm ir jāsaglabā pilna atbildība par savu pensiju sistēmu organizēšanu, kā arī jālemj par to, kādu vietu katrā dalībvalstī ieņems katrs no trim pensiju sistēmas līmeņiem. Otrajā līmenī dalībvalstīm ir jāsaglabā pilna atbildība arī par to dažādo institūciju lomu un funkcijām, kas nodrošina papildpensijas [arodpensijas] kapitāla izmaksas, piemēram, sektoriālie pensiju fondi, uzņēmuma pensiju fondi un dzīvības apdrošināšanas sabiedrības. Šīs direktīvas mērķis nav apšaubīt šo prerogatīvu."

11. No šiem noteikumiem arī izriet, ka direktīva ir piemērojama pensiju institūcijām, kuras neatkarīgi no to juridiskās formas un nosaukuma darbojas saskaņā ar kapitāla uzkrāšanas principu [7], un tām nav piemērojama pirmā līmeņa sociālā nodrošinājuma sistēmas, un tās mērķis ir veikt arodpensijas kapitāla izmaksu, pamatojoties uz līgumu vai koplīgumu.

12. Tostarp direktīvas piemērošanas jomā nav ietvertas tās institūcijas, kuras pārvalda Kopienu koordinācijas tiesiskajā regulējumā minētās sociālā nodrošinājuma sistēmas, finanšu iestādes, uz kurām jau attiecas kāds Kopienas tiesību akts (apdrošināšanas sabiedrības, organizācijas kolektīviem ieguldījumiem vērtspapīros, ieguldījumu pakalpojumu uzņēmumi), kā arī arodpensiju institūcijas, kas darbojas pēc pārdales principa.

13. Tāpat Direktīvā 2003/41 ir paredzēti fakultatīvi noteikumi.

14. Līdz ar to saskaņā ar šīs direktīvas 4. pantu piederības dalībvalstis [8] var izvēlēties piemērot šīs direktīvas noteikumus arodpensijas kapitāla uzkrāšanas darbībai apdrošināšanas sabiedrībās. Tāpat saskaņā ar Direktīvas 2003/41 5. pantu dalībvalstis var izvēlēties pilnībā vai daļēji nepiemērot šo direktīvu visām institūcijām, kas atrodas to teritorijās un kuru pārvaldītajos pensiju plānos ir mazāk nekā 100 dalībnieku, kā arī institūcijām, kas nodarbojas ar tiesību aktos noteikto arodpensijas kapitāla uzkrāšanu un to garantē valsts institūcija.

2) Arodpensijas institūciju darbības īstenošanas nosacījumi

15. Direktīvā 2003/41 ir paredzēts, ka dalībvalstīm ir jānosaka vairāki pienākumi to teritorijā nodibinātām arodpensijas institūcijām.

16. Katrai dalībvalstij ir jānosaka šīm institūcijām pienākums veikt tikai ar arodpensiju kapitāla izmaksām saistītas darbības pensijas kapitāla izmaksai (7. pants), un tām ir jābūt juridiski nodalītām no iemaksas veicošiem uzņēmumiem [9] (8. pants). Tām atbilstoši 9. pantam ir arī jāuzrauga, lai visas to teritorijā

7 — Kapitāla uzkrāšanas sistēmu raksturo tas, ka pensijas tiek finansētas iepriekš un to izmaksa tiek garantēta no uzkrājumiem. Tā atšķiras no pārdales sistēmas, kurā iemaksas nekavējoties tiek izmantotas, lai samaksātu par sniegtiem pakalpojumiem.

8 — Piederības dalībvalsts ir definēta Direktīvas 2003/41 6. panta i) punktā kā dalībvalsts, kurā arodpensijas institūcija ir reģistrējusi savu juridisko adresi un galveno pārvaldi vai — ja tai nav juridiskās adreses — savu galveno pārvaldi.

9 — Iemaksas veicošais uzņēmums ir definēts Direktīvas 2003/41 6. panta c) punktā kā jebkurš uzņēmums vai cita struktūra neatkarīgi no tā, vai tas ietver vai sastāv no vienas vai vairākām juridiskām vai fiziskām personām, un kas veic iemaksas papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūcijās.

nodibinātās institūcijas būtu reģistrētas valsts reģistrā, lai tās vadītu personas ar labu reputāciju un uz tām attiektos atbilstošas tiesību normas.

17. Katrai dalībvalstij ir arī jānodrošina, lai visas to teritorijā reģistrētās institūcijas iesniegtu gada pārskatu (10. pants) un paziņotu Direktīvas 2003/41 11. pantā esošo informāciju dalībniekiem un saņēmējiem. Tām arī ir jāizveido kompetentā iestāde, kurai ir pietiekamas pilnvaras veikt faktisku šādu institūciju pārbaudi (13. pants).

18. Visbeidzot katrai dalībvalstij ir jāuzrauga, lai visas to teritorijā reģistrētās institūcijas regulāri paziņotu par saviem ieguldījumu politikas principiem (12. pants), lai tām būtu pietiekamas rezerves, ar ko segt savas finansiālās saistības (15.–17. pants), un lai tās veiktu ieguldījumus saskaņā ar piesardzības principu (18. pants).

3) Īpašā pārrobežu darbības sistēma

19. Saskaņā ar Direktīvas 2003/41 20. panta 1. punktu dalībvalstīm ir jāļauj to teritorijā dibinātiem uzņēmumiem veikt iemaksas arodpensijas institūcijās, kuru darbība ir atļauta citās dalībvalstīs. Tām arī jāļauj arodpensijas institūcijām, kuru darbība ir atļauta šo valstu teritorijā, sniegt savus pakalpojumus uzņēmumiem, kas dibināti citu dalībvalstu teritorijās.

20. Ja institūcija vēlas sniegt pārrobežu pakalpojumus, tai ir jāsaņem iepriekšēja atļauja no piederības dalībvalsts (9. panta 5. punkts).

21. Šajā sakarā atbilstoši Direktīvas 2003/41 20. panta 3. punktam tai ir jānorāda kompetentai iestādei šīs valsts vai to dalībvalstu, kurā vai kurās tā ir nolēmusi sniegt savus pakalpojumus, iemaksas veicošā uzņēmuma nosaukums, kā arī galvenās pārvaldāmās pensiju sistēmas iezīmes. Atbilstoši šīs direktīvas 20. panta 4. punktam piederības dalībvalsts kompetentai iestādei par to ir jāinformē piederības dalībvalsts kompetentā iestāde trīs mēnešu laikā, izņemot, ja pirmā iestāde uzskata, ka attiecīgā institūcija nevar sniegt paredzētos pakalpojumus.

22. Direktīvas 2003/41 20. panta 5.–10. punktā ir paredzēta kārtība dialogam starp attiecīgo dalībvalstu kompetentajām iestādēm, kā arī to attiecīgās pilnvaras, lai īpaši nodrošinātu, ka pakalpojumi tiek sniegti,

ievērojot uzņēmēja dalībvalsts sociālās tiesības un darba tiesības.

23. Saskaņā ar Direktīvas 2003/41 22. panta 1. punktu dalībvalstīm ir jāīsteno nepieciešamie tiesību akti, kas vajadzīgi, lai līdz 2005. gada 23. septembrim izpildītu šo direktīvu, un par to ir jāinformē Komisija. Saskaņā ar šī paša panta 3. un 4. punktu dalībvalstis līdz 2010. gada 23. septembrim var atlikt 17. panta 1. un 2. punkta un 18. panta 1. punkta f) apakšpunkta piemērošanu saskaņā ar šajos punktos paredzētajiem nosacījumiem.

II — Pirmstiesas procedūra

24. 2006. gada 11. jūlijā Čehijas Republika informēja Komisiju, ka tā ir transponējusi Direktīvu 2003/41 savā iekšējā tiesību sistēmā ar Likumu Nr. 340/2006 par Eiropas Savienības dalībvalstu arodpensijas institūcijām Čehijas Republikas teritorijā.

25. Ar 2006. gada 18. oktobra vēstuli Komisija šai dalībvalstij nosūtīja brīdinājuma vēstuli, kurā tā konstatēja, ka 1.–5., 8., 9., 13. un 15.–21. pants nebija transponēti vai bija transponēti tikai daļēji.

26. Čehijas Republika atbildēja ar 2006. gada 18. decembra vēstuli, kurā tā būtībā norādīja, ka, tā kā tās sociālā nodrošinājuma sistēmā nav otrā līmeņa, kā arī tās teritorijā nav arodpensijas institūciju, tai nav pienākuma transponēt Direktīvas 2003/41 pantus, kuros ir paredzēta šādu institūciju esamība.

27. Komisija ar 2007. gada 23. marta vēstuli Čehijas Republikai nosūtīja argumentētu atzinumu, kurā tā kritizēja Direktīvas 2003/41 nepilnīgu transponēšanu, it īpaši tās 8., 9., 13., 15.–18., kā arī 20. panta 2. un 4. punkta netransponēšanu.

28. Čehijas Republika atbildēja ar 2007. gada 24. jūlija vēstuli, kurā tā apstiprināja savu nostāju un apstrīdēja tai pārmesto netransponēšanu.

III — Lietas dalībnieku prasījumi un argumenti

29. Ar 2007. gada 18. jūlija dokumentu Komisija iesniedza šo prasību par pienākumu neizpildi, kurā tā lūdz Tiesu:

"1) atzīt, ka, savā iekšējā tiesību sistēmā pilnībā netransponējot Direktīvu [2003/41] un it īpaši tās 8. pantu, 9. pantu kopumā, 13. pantu, 15.–18. pantu un 20. panta 2.–4. punktu, Čehijas Republika nav izpildījusi minētajā direktīvā, it īpaši tās 22. panta 1. punktā paredzētos pienākumus;

2) piespriest Čehijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus."

30. Čehijas Republika lūdz noraidīt prasību un piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

31. Komisija norāda, ka Kopienas pilnvaru ierobežotais raksturs pensiju jomā nekādā veidā neļauj Čehijas Republikai transponēt tikai konkrētus Direktīvas 2003/41 noteikumus. Tas, ka konkrētajā dalībvalstī nepastāv noteikta darbība, uz kuru attiecas direktīva, neatbrīvo šo valsti no tās pienākuma pieņemt normatīvus vai administratīvus tiesību aktus, lai nodrošinātu adekvātu visu šīs direktīvas normu transponēšanu. Direktīvas netransponēšana esot pieņemama tikai tad, ja transponēšanā atklāj, ka tai nav priekšmeta ģeogrāfisku iemeslu dēļ [10].

32. Komisija uzskata, ka Direktīvas 2003/41 nepilnīga transponēšana būtiski kaitē tās efektivitātei. Faktiski Čehijas Republika traucējot nodibināt arodpensijas institūcijas tās teritorijā. Ja katra dalībvalsts varētu nolemt nepildīt pienākumu radīt nepieciešamos apstākļus arodpensijas institūciju darbībai savā teritorijā, lielā mērā tiktu apdraudēts mērķis izveidot arodpensijas sistēmu iekšējo tirgu.

33. Šajā sakarā Komisija precizē, ka Direktīva 2003/41 nenosaka dalībvalstīm pienākumu mainīt savas pensiju sistēmas organi-

10 — Komisija atsaucas uz 2000. gada 16. novembra spriedumu lietā C-214/98 Komisija/Grieķija (*Recueil*, I-9601. lpp., 22. punkts) un uz 2002. gada 30. maija spriedumu lietā C-441/00 Komisija/Apvienotā Karaliste (*Recueil*, I-4699. lpp., 15. un 17. punkts).

zāciju. Tā, nosakot normas par piekļuvi arodpensijas institūciju darbībai, kā arī šo darbību izpildei, tikai paredzot dalībvalstīm pienākumu izveidot šīm darbībām nepieciešamo tiesisko regulējumu.

34. Turklāt Komisija uzsver, ka Direktīvas 2003/41 6. panta a) punktā definētās arodpensijas institūcijas nevajagot jaukt ar pensiju sistēmas otro līmeni. Nevar noliegt, ka konkrētas institūcijas, kas darbojas Čehijas Republikas teritorijā un kuru juridiskā adrese vai galvenā administrācija ir šajā teritorijā, atbilst šī 6. panta a) punktā minētajai definīcijai.

35. Turklāt Komisija norāda, ka saskaņā ar tās rīcībā esošo informāciju Čehijas tiesības neaizliedz arodpensijas institūciju izveidi.

36. Visbeidzot Komisija uzskata, ka katrā ziņā, ņemot vērā judikatūru, tas, ka Čehijas Republikā pašreiz nav nevienas pensiju institūcijas, uz kuru attiektos Direktīva 2003/41, neatbrīvo šo dalībvalsti no pienākuma pilnībā transponēt šo direktīvu. Šajā sakarā neesot nozīmes tam, ka primārās tiesības piešķir dalībvalstīm tiesības definēt šīs pensiju sistēmas pamatprincipus. Šo valstu pienākums transponēt direktīvu neesot atkarīgs no kompetences pamata, uz kura tā tika pieņemta, nedz arī no jomas, uz kuru tā attiecas, jo šis pienākums izrietot no EKL 10. panta un EKL 249. panta trešās daļas, kā arī no minētās direktīvas noteikumiem.

37. Čehijas Republika uzskata, ka tai nav pienākuma transponēt savā tiesību sistēmā Direktīvas 2003/41 noteikumus, uz kuriem attiecas šī prasība, jo, to darot, tai rastos pienākums ieviest arodpensijas sistēmu, uz kuru attiecas otrais līmenis, un tādējādi mainīt savas sociālā nodrošinājuma sistēmas pamatprincipus, kuras organizācija pilnībā ir dalībvalstu kompetencē.

38. Šajā sakarā Čehijas Republika paskaidro, ka tās pensiju sistēmā nav otrā līmeņa. Tā pamatojoties tikai uz, pirmkārt, obligāto tiesisko sistēmu, kas Likumā par pensijas apdrošināšanu ir paredzēta visiem apdrošinātajiem un kura ietilpst pirmajā līmenī, un, otrkārt, uz papildpensijas apdrošināšanu, kura ietilpst trešajā līmenī. Atbilstoši spēkā esošiem valsts tiesību aktiem arodpensijas institūciju nevarot izveidot Čehijas teritorijā, lai tā tur veiktu darbību, jo tas būtu pretēji tiesību normām par profesionālās darbības veikšanu finanšu tirgū, un tādēļ par to varētu

sodīt administratīvi vai krimināltiesiskā kārtā. Turklāt arodpensijas apdrošināšanas sistēmas ieviešanai nav nedz pietiekamas politiskas gribas, nedz ekonomiska potenciāla.

39. Čehijas Republika uzskata, ka, tā kā EKL 137. panta 4. punkta pirmais ievilkums, kas ir viens no Direktīvas 2003/41 netiešajiem juridiskajiem pamatiem, dod dalībvalstīm pilnvaras noteikt viņu sociālā nodrošinājuma sistēmas pamatstruktūru, nevarot pieprasīt šīs direktīvas transponēšanu, kas ietekmētu efektīvu primārās tiesībās garantēto tiesību īstenošanu. Tā kā šajā prasībā minētie noteikumi nosaka pienākumus dalībvalstīm, kuru teritorijā ir nodibinātas arodpensijas institūcijas, to transponēšana neizbēgami izraisītu tiesiskā regulējuma izveidi, kas ir nepieciešams šādu uzņēmumu darbībai Čehijas Republikas teritorijā, un līdz ar to šajā dalībvalstī tiktu izveidots "otrais līmenis", kas būtiski ietekmētu tās valsts pensiju sistēmas vispārējo finanšu līdzsvaru.

40. Kā piemēru Čehijas Republika norāda Direktīvas 2003/41 9. panta 1. punkta a) apakšpunktu, kurā ir paredzēts pienākums reģistrēt institūciju valsts reģistrā vai saņemt darbības atļauju. Attiecīga reģistra izveidei vai attiecīgas atļauju izsniegšanas sistēmas izveidei noteikti būtu jāpieņem atbilstošs tiesiskais regulējums. Nebūtu iespējama šāda tiesiskā regulējuma izolēta pieņemšana, neieviešot arodpensijas kā kompleksu sistēmu, proti, piemēram, nedefinējot līgumslēdzēju pušu tiesības un pienākumus.

41. Čehijas Republika precizē, ka tā apzinās, ka vispārīgā veidā arodpensijas institūcijas nedrīkstētu sajaukt ar otrā līmeņa sistēmu. Tomēr šīs institūcijas esot būtisks pensiju sistēmas elements un tiesiskā regulējuma izveide to nodibināšanai noteikti izraisītu grozījumus pašā valsts pensiju sistēmā.

42. Turklāt Čehijas Republika uzsver, ka ar Likumu Nr. 340/2006 veiktā transponēšana izpilda Direktīvas 2003/41 izvirzīto mērķi. Šis likums transponējot visus noteikumus par arodpensiju pakalpojumu pārrobežu sniegšanu, ko veic citās dalībvalstīs nodibinātas sabiedrības, tādējādi ļaujot tās teritorijā nodibinātiem uzņēmumiem veikt iemaksas šo sabiedrību piedāvātajās pensiju sistēmās un vienlaikus tām sniegt atbilstošus pakalpojumus Čehijas Republikā.

43. Atbildot uz Tiesas jautājumu, kurā tā lūdz precizēt, kādā veidā šo atļauju izmantot citās dalībvalstīs nodibinātu arodpensiju institūciju

pakalpojumus varētu saskaņot ar otrā līmeņa neesamību, Čehijas Republika atbildēja, ka šī pakalpojumu sniegšana neesot tas pats, kas otrā līmeņa izveide, jo par šo institūciju darbību esot atbildīga to piederības valsts, un ka Čehijas Republika to varot neņemt vērā, novērtējot, vai ir apmierinātas tās pilsoņu vajadzības.

44. Visbeidzot Čehijas Republika uzskata, ka, tā kā tās iekšējā tiesību sistēma nepieļauj otrā līmeņa pastāvēšanu, šajā lietā aplūkojamā situācija neesot pielīdzināma tai, uz kuru attiecas Komisijas norādītā judikatūra par darbības neesamību dalībvalstī. Tādējādi šajā lietā nevarot īstenot Kopienu tiesisko regulējumu, jo pastāv nevis faktisks šķērslis, ņemot vērā jebkurā brīdī mainīties spējīgos apstākļus, bet juridisks šķērslis saistībā ar dalībvalstu kompetenci organizēt savas sociālā nodrošinājuma sistēmas pamatstruktūru.

IV — Vērtējums

45. Vispirms norādīšu, ka Komisija savā prasības pieteikumā pārmet Čehijas Republikai nepilnīgu Direktīvas 2003/41 transponēšanu, it īpaši uzskaitīto pantu netransponēšanu.

46. Es uzskatu, ka šī prasība ir pieņemama un tā ir jāizskata tikai attiecībā uz tiem Direktīvas 2003/41 noteikumiem, kuri skaidri ir noteikti prasības pieteikumā. No Tiesas Reglamenta 38. panta 1. punkta c) apakšpunkta un no judikatūras [11] izriet, ka prasījumi pieteikumā par lietas ierosināšanu ir jāformulē skaidri un precīzi, lai izvairītos no tā, ka Tiesa lemj *ultra petita* un nelemj par kādu iebildumu.

47. Čehijas Republika skaidri atzīst, ka tā nav transponējusi Direktīvas 2003/41 8., 9., 13., 15.–18. pantu, kā arī 20. panta 2.–4. punktu. Šajos noteikumos paredzētie pasākumi ir noteikti imperatīvā veidā, piemēram, "katra dalībvalsts nodrošina, ka [..]" [12], "piederības dalībvalsts nodrošina to, ka [..]" [13], vai "kompetentās iestādes/piederības dalībvalsts/piederības dalībvalstis pieprasa, ka [..]" [14].

48. Turklāt Direktīvā 2003/41 nav paredzētas nekādas tiesības atkāpties no pienākuma transponēt strīdīgos noteikumus, izņemot

11 — Skat. it īpaši 2008. gada 21. februāra spriedumu lietā C-412/04 Komisija/Itālija (Krājums, I-619. lpp., 103.–105. punkts).

12 — 8., 9. un 13. pants.

13 — 15. un 17. pants.

14 — 14., 16. un 18. pants.

tās atkāpes, kuras ļoti ierobežotā un pagaidu veidā ir noteiktas 22. panta 3. un 4. punktā [15].

49. Līdz ar to Komisijas izteiktā kritika Čehijas Republikai, ka tā nav pilnībā transponējusi Direktīvas 2003/41 8., 9., 13., 15.–18. pantu, kā arī 20. panta 2.–4. punktu, ir pamatota.

50. Jautājums, par kuru ir šis strīds, ir par to, vai Čehijas Republika varēja tiesiski neveikt šādu transponēšanu. Šī strīda īpašā iezīme ir tāda, ka, pēc šīs dalībvalsts domām, konkrēto Direktīvas 2003/41 noteikumu, kuros dalībvalstīm kā piederības valstīm ir noteikti pienākumi, transponēšana liktu grozīt tās pensiju sistēmu un līdz ar to ietekmētu tās kompetenci šajā jomā.

51. Čehijas Republika uzskata, ka strīdīgo noteikumu transponēšana neizbēgami izraisītu šādu institūciju darbībai tās teritorijā nepieciešamā tiesiskā regulējuma izveidi un otrā līmeņa izveidi, kas būtiski ietekmētu šīs valsts pensiju sistēmas vispārējo finanšu līdzsvaru.

52. Es, tāpat kā Komisija, uzskatu, ka šī argumentācija nav pieņemama šādu iemeslu dēļ.

53. Protams, nav strīda par to, ka dalībvalstis ir saglabājušas pilnvaras brīvi organizēt savas valsts pensiju sistēmas. Kopiena, kurai atbilstoši EKL 5. pantam ir tikai piešķirtās pilnvaras, nav saņēmusi tiesības izdot regulējumu vai veikt saskaņošanu šajā jomā. EKL 137. pants, kurā ir definētas tās pilnvaras sociālās politikas jomā, nepieļauj tiesības veikt saskaņošanu sociālā nodrošinājuma jomā, kurā ietilpst vecuma pensija. Turklāt atbilstoši EKL 137. panta 4. punktam Kopienas pieņemtie noteikumi saskaņā ar šo pantu nevar kaitēt dalībvalstu atzītajām tiesībām definēt savas sociālā nodrošinājuma sistēmas pamatprincipus, nedz arī ietekmēt to finanšu līdzsvaru.

54. No tā izriet, ka dalībvalstis var brīvi noteikt savas pensiju sistēmas trīs līmeņu lomu un attiecībā uz otro līmeni — arodpensijas institūciju lomu un uzdevumus —, kā tas arī tika skaidri atgādināts Direktīvas 2003/41 preambulas devītajā apsvērumā.

15 — Atbilstoši Direktīvas 2003/41 22. panta 3. punktam "dalībvalstis līdz 2010. gada 23. septembrim var atlikt 17. panta 1. un 2. punkta piemērošanu institūcijām, kas atrodas to teritorijā un kam šā panta 1. punktā norādītajā datumā nav likumā noteiktā pašu kapitāla minimālā apjoma, kas vajadzīgs saskaņā ar 17. panta 1. un 2. punktu". Saskaņā ar šī paša panta 4. punktu "dalībvalstis līdz 2010. gada 23. septembrim var atlikt 18. panta 1. punkta f) apakšpunkta piemērošanu institūcijām, kas atrodas to teritorijā".

Tādējādi šīs valstis var paredzēt pasākumus un nosacījumus, kurus ievērojot, to teritorijā nodibināti uzņēmumi var veikt iemaksas arodpensijas institūcijā, lai nodrošinātu pensiju saviem darbiniekiem.

55. Šīs noteiktās kompetences izpildē minētajām dalībvalstīm, protams, ir jāievēro pienākumi, kurus tās ir uzņēmušās EK līguma ietvaros, kas nozīmē, ka, ja vienas dalībvalsts pensiju sistēma ierobežo pārvietošanās brīvību, tad šai valstij ir jābūt spējīgai pierādīt, ka šo ierobežojumu pamato tiesisks un ar izvirzīto mērķi samērīgs iemesls.

56. Šajā sakarā ir svarīgi atgādināt, ka dalībvalsts nepieciešamība saglabāt savas pensiju sistēmas finanšu līdzsvaru ir pārvietošanās brīvības ierobežojuma tiesisks pamats, kas skaidrā veidā izriet no EKL 137. panta 4. punkta un no judikatūras [16]. Turklāt Tiesa ir piekritusi, ka dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība savu pensiju sistēmu organizēšanā, ja šāda organizācija ir izveidota sarežģītas finanšu datu novērtēšanas rezultātā [17].

16 — Skat. it īpaši 2004. gada 4. marta spriedumu lietā C-303/02 *Haackert* (*Recueil*, I-2195. lpp., 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

17 — 1999. gada 21. septembra spriedums lietā C-67/96 *Albany* (*Recueil*, I-5751. lpp., 119. punkts).

57. Tātad, manuprāt, šķiet iespējams, ka dalībvalsts, nekaitējot Kopienu tiesībām, var savu pensiju sistēmu pamatot vienīgi ar pirmo un trešo līmeni un nolemt, ka arodpensijas institūcijām nav nekādas lomas šajā sistēmā. Jānorāda, ka Komisija nav apstrīdējusi Čehijas pensiju sistēmas atbilstību Kopienu tiesībām, jo Čehijas Republika ir nolēmusi to pamatot tikai ar pirmo un trešo līmeni.

58. Tomēr šī dalībvalstīm rezervētā kompetence nevar pamatot Čehijas Republikas nostāju, jo aplūkojamie Direktīvas 2003/41 noteikumi nenosaka arodpensijas institūcijas lomu un uzdevumus valsts pensiju sistēmās. Tie arī necenšas saskaņot apmēru un nosacījumus, kurus ievērojot, dalībvalstu teritorijā dibināti uzņēmumi var veikt iemaksas šādās institūcijās.

59. Šie noteikumi ir paredzēti, lai vienas dalībvalsts teritorijā nodibinātām institūcijām ļautu sniegt savus pakalpojumus citās dalībvalstīs. Tādējādi tie nosaka pienākumu visām dalībvalstī attiecināt uz to teritorijā nodibinātām arodpensijas institūcijām dažādas piesardzīgas un stingras normas, kuras ir paredzētas, lai garantētu paaugstinātu aizsardzības līmeni nākamajiem pensionāriem, kuriem ir jāsaņem izmaksas no šīm institūcijām.

60. Kā jau mēs redzējām, šīs normas ir šādas: arodpensijas institūcijas ir juridiski nodalītas no iemaksas veicošiem uzņēmumiem, lai aizsargātu institūcijas iemaksas uzņēmumu bankrota gadījumā (8. pants); institūciju darbības nosacījumu mērķis ir nodrošināt uzticamību arodpensijas institūcijām (reģistrācija valsts reģistrā vai darbības atļaujas izsniegšana, personas ar labu reputāciju institūcijas vadībā, pienācīgi izstrādāti noteikumi, tehniskās rezerves ir apstiprinājis speciālists, pietiekami labi informēti dalībnieki) (9. pants); sniedzamās informācijas saraksts ir jāiesniedz kompetentām iestādēm (13. pants); kā arī institūciju rīcībā ir jābūt pietiekamiem līdzekļiem, lai izpildītu to saistības (15.–18. pants).

61. Visbeidzot, Direktīvas 2003/41 20. panta 2.–4. punktā ir paredzēta procedūra, kura arodpensijas institūcijai ir jāievēro, sniedzot pakalpojumus citā dalībvalstī, kā arī tās dalībvalsts kompetento iestāžu loma, kuras teritorijā tā ir nodibināta.

62. Ar šādām normām, manuprāt, nevar apšaubīt arodpensijas institūciju lomu un uzdevumus katras dalībvalsts pensiju sistēmā.

63. Tāpat pierādījumam es norādu uz faktu, ka visas šīs normas ir pieņemtas imperatīvā veidā, lai gan citiem Direktīvas 2003/41 noteikumiem, piemēram, tās 4. un 5. pantam, ir pilnībā fakultatīvs raksturs un šīs direktīvas 22. pantā nav paredzētas nekādas atkāpes no pienākuma transponēt šīs normas, izņemot ļoti ierobežotās šī panta 3. un 4. punktā paredzētās atkāpes ar pagaidu raksturu.

64. Turklāt mēs redzējām, ka Kopienu likumdevējs Direktīvas 2003/41 preambulas devītajā apsvērumā atgādināja, ka tā neietekmē dalībvalstīm rezervēto kompetenci organizēt savas pensiju sistēmas, un it īpaši definēt otrā līmeņa nozīmi. Šo aplūkojamo pantu imperatīvais teksts attiecībā uz šo atgādinājumu apstiprina, ka šis likumdevējs, proti, pašas dalībvalstis, ir uzskatījis, ka šo pantu transponēšana nedrīkst ietekmēt šo kompetenci.

65. Tādējādi Čehijas Republikas veiktajai minēto Direktīvas 2003/41 noteikumu transponēšanai nebūtu jānosaka pienākums dalībvalstij grozīt arodpensijas institūciju lomu un uzdevumus tās pensiju sistēmā un radīt otro līmeni, pretēji tam, ko apgalvo šī dalībvalsts.

Tomēr šī transponēšana varētu tai likt grozīt tās normas, ar kurām tā vēlējās ierobežot šo lomu un uzdevumus.

66. Čehijas Republika paskaidroja, ka atbilstoši tās tiesiskajam regulējumam Čehijas teritorijā nevar tikt nodibinātas un veikt darbību arodpensijas institūcijas, pretējā gadījumā tiek paredzēts administratīvs sods vai krimināls. Turpretī šī dalībvalsts uzskata, ka tās teritorijā dibinātiem uzņēmumiem ir tiesības veikt iemaksas citās dalībvalstīs nodibinātās arodpensijas institūcijās. Tātad šī dalībvalsts vēlējās ierobežot arodpensijas institūciju lomu, aizliedzot to dibināšanu savā teritorijā un nevis reglamentējot valsts uzņēmumu tiesības veikt iemaksas šādās institūcijās.

67. Tātad Direktīvā 2003/41 paredzētā juridiskā ietvara transponēšanai vajadzētu likt Čehijas Republikai grozīt savus tiesību aktus, ar kuriem tiek aizliegta šādu institūciju dibināšana tās teritorijā. Tomēr šīs direktīvas īstenošanai vajadzīgā pielāgošana, manuprāt, nekaitē Čehijas Republikas rezervētajai kompetencei, jo šī kompetence, kā es jau norādīju, ir noteikt šo institūciju lomu un uzdevumus savā pensiju sistēmā. Citiem vārdiem, Čehijas Republikai rezervētā kompetence definēt arodpensijas institūciju lomu un uzdevumus savā valsts sistēmā ir jāīsteno atbilstoši Kopienu tiesībām un it īpaši Direktīvā 2003/41 noteiktajam.

68. Manuprāt, šai dalībvalstij ir jāievieš minētajās Direktīvas 2003/41 normās paredzētais tiesiskais regulējums, ja nepieciešams, atceļot aizliegumu dibināt tās teritorijā arodpensijas institūcijas, tomēr negrozot to lomu un uzdevumus, kurus tā bija paredzējusi šīm institūcijām savā valsts pensiju sistēmā, un neapšaubot to, ka tās ir iekļaujamas pirmajā un trešajā līmenī. Čehijas Republika tādējādi varētu paredzēt, cik lielā apmērā un ar kādiem nosacījumiem valsts uzņēmumi var veikt iemaksas šādās institūcijās.

69. Šajā sakarā tomēr jānorāda, ka savā atbildē uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem Čehijas Republika norāda, ka iespēja tās teritorijā nodibinātiem uzņēmumiem veikt iemaksas citās dalībvalstīs nodibinātās arodpensijas institūcijās neapdraud šīs valsts pensiju finanšu līdzsvaru. No Čehijas Republikas sniegtajiem paskaidrojumiem man nav skaidrs, kādēļ situācija noteikti atšķirtos gadījumā, ja šādas institūcijas nodibinātu tās teritorijā.

70. Šajā analīzes stadijā atlikušais aplūkojamais jautājums vairs ir tikai par to, vai

dalībvalstij ir pienākums transponēt minētās Direktīvas 2003/41 normas, lai gan tās pensiju sistēmas pašreizējā organizācijā arodpensijas institūcijām nav nekādas lomas vai tā ir tikai ļoti ierobežota. Citiem vārdiem, runa ir par to, vai dalībvalstij ir pienākums ieviest šādu tiesisko regulējumu, ja tas būtu bezjēdzīgi, jo arodpensijas institūcijas patiesībā tur netiks dibinātas, jo tās faktiski nevar veikt darbību šajā valstī vai šai darbībai nav apmierinošu apstākļu.

71. Manuprāt, atbildi uz šo jautājumu var viegli secināt no judikatūras.

72. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai, ja dalībvalstī nepastāv direktīvā minētā darbība, tas neatbrīvo šo dalībvalsti no šīs direktīvas transponēšanas pienākuma.

73. Tādējādi 1990. gada 15. marta spriedumā lietā Komisija/Nīderlande [18] Tiesa nosprieda, ka tas, ka dalībvalstī nepastāv ar Direktīvu nesaderīga vai aizliedzama darbība (runa ir par Padomes Direktīvā 79/409/EEK [19] aizliegtiem medību veidiem), neatbrīvo šo dalībvalsti no tās pienākuma nodrošināt tās transponēšanu. Tāpat atbilstoši iepriekš minētajam spriedumam lietā Komisija/Grieķija [20] tas, ka Grieķijā nevienai lopkautuvei netika izsniegta atļauja viennadžu kaušanai, neatbrīvoja šo dalībvalsti no šo dzīvnieku minēšanas savā tiesiskajā regulējumā, kurš tika pieņemts, lai piemērotu atbilstoši Padomes Direktīvai 93/118/EK saņemamo pabalstu [21].

74. Visbeidzot, iepriekš minētajos 2001. gada 13. decembra spriedumos Komisija/Īrija [22] un Komisija/Apvienotā Karaliste tika nospriests, ka tas, ka Īrijā un Ziemeļīrijā nepastāv ātrgaitas vilcieni, neatbrīvo Īriju un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti no pienākuma transponēt Padomes Direktīvu 96/48/EK [23].

75. Šajās direktīvās regulētās situācijas neesamība tika atzīta par nenozīmīgu, jo Tiesa uzskata, ka svarīgi ir ne tikai paredzēt šī faktiskā stāvokļa mainīšanos, bet galvenokārt

18 — Spriedums lietā C-339/87 (*Recueil*, I-851. lpp., 22., 25. un 32. punkts).

19 — 1979. gada 2. aprīļa Direktīva par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 103, 1. lpp.).

20 — 26. punkts.

21 — 1993. gada 22. decembra direktīva, ar kuru groza Padomes Direktīvu 85/73/EEK par svaigas gaļas un mājputnu gaļas veselības pārbaudes un kontroles finansējumu (OV L 340, 15. lpp.).

22 — C-372/00 (*Recueil*, I-10303. lpp.).

23 — 1996. gada 23. jūlija Direktīva par Eiropas ātrgaitas dzelzceļu sistēmas savstarpēju izmantojamību (OV L 235, 6. lpp.).

jebkuros apstākļos garantēt direktīvas efektīvu piemērošanu [24]. Citiem vārdiem, Tiesa uzskatīja, ka dalībvalstīm bija jāizveido tāds tiesiskais regulējums, kurš ļauj nodrošināt minētās direktīvas efektīvu īstenošanu tajā noteiktajā termiņā, pat ja īstenībā šis tiesiskais regulējums nav jāpiemēro uzreiz.

76. Transponēšana nav jāveic tikai tajos gadījumos, kad šī faktiskā situācija nevar mainīties ģeogrāfisku iemeslu dēļ [25].

77. No tā izriet, ka, sākot no brīža, kad faktiskā situācija, kura padara direktīvu par neefektīvu, var mainīties, un ja tomēr šo direktīvu var faktiski piemērot, tā ir jātransponē, lai tās iedarbība un faktiskā piemērošana netiek aizkavētas brīdī, kad apstākļi, kuru dēļ tai nebija iedarbības, būs izzuduši.

78. Manuprāt, šī judikatūra *a fortiori* ir piemērojama tādā situācijā, kāda ir šajā lietā, kurā direktīvas neefektivitāte izriet no situācijas, kuru pamato ne tikai faktiskā situācija un kura ir atkarīga nevis no konkrētās dalībvalsts, bet no juridiskā konteksta, kas pilnībā ietilpst šīs dalībvalsts tiesībās pieņemt lēmumus.

79. Pirmkārt, šajā pēdējā gadījumā šis juridiskais konteksts var arī mainīties. Tādēļ nozīme ir arī tam, ka minētai direktīvai var būt tūlītēja iedarbība brīdī, kad attiecīgā dalībvalsts nolemj grozīt šo kontekstu.

80. Otrkārt, tiktāl, ciktāl grozīt juridisko kontekstu, kurš padara direktīvu par neiedarbīgu, ir šīs dalībvalsts pilnvarās, jācenšas novērst, ka šī dalībvalsts censtos saglabāt šo kontekstu bez izmaiņām, lai izvairītos no tai šajā direktīvā noteiktajiem pienākumiem.

81. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, es iesaku Tiesai atzīt Komisijas prasību par pieņemamu daļā, kas attiecas uz Direktīvas 2003/41 8., 9., 13., 15.–18. pantu, kā arī 20. panta 2.–4. punktu, un piespriest Čehijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

24 — Iepriekš minētie spriedumi lietās Komisija/Nīderlande, 22. un 25. punkts, un Komisija/Grieķija, 23. un 27. punkts.

25 — Iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Apvienotā Karaliste, 17. punkts.

V — Secinājumi

82. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai šo prasību par pienākumu neizpildi atzīt par pieņemamu daļā, kas attiecas uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 3. jūnija Direktīvas 2003/41/EK par papildpensijas [arodpensijas] kapitāla uzkrāšanas institūciju darbību un uzraudzību 8., 9., 13., 15.–18. pantu, kā arī 20. panta 2.–4. punktu, un piespriest Čehijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.